

// EKSKLUZIVNO IZ PARIZA: SANJA VUJAČIĆ O FRANCUSKOJ DRAMI BEZ ZAVRŠNOG ČINA... //

Nezdravo nadmudrivanje u opasnoj zoni političke nestabilnosti

PIERRE ROSANVALLON: FRANCUZE TREBA UZETI ZA RUKU, "OBJASNITI" IM STVARI I S VREMENA NA VRIJEME DAVATI PACE...

Priredio i razgovarao:
DARKO JERKOVIĆ

U gledni hrvatski novinar Mirko Galić, višedesetljetni dopisnik iz Pariza, u jednom je svom komentaru iz travnja ove godine upozorio kako danas "Europa nema vodu, Merkel je bila knjigovoda, a Macron je lider u nedostatku drugih voda". Za komentar te Galićeve primjedbe, kao i za komentar aktualnih zbivanja koja potresaju Francusku posljednjih dana te o pitanjima liderstva u sadašnjim izazovnim vremenima Europe i svijeta, zamolili smo dr. sc. **Sanju Vujačić**, geopolitičku analitičarku i direktoricu istraživačkog Programa SEE pariškog instituta IDII (<http://idii.global/en/sanja-vujacic>).

ni osobine koje bi ga učinile najboljim menadžerom među drugim europskim menadžerima. Jer "najbolji menadžer je onaj koji zna kako naći talente te za odraditi stvari; i koji isto zna kako obuzdati svoju želju da se miješa dok oni to rade" (Theodore Roosevelt). Naprotiv, Emmanuel Macron se uopće ne želi okružiti talentima, baš kako bi se mogao miješati u sve što njegovo netaleantirano okružje treba učiniti. Vlada autoritativno zato što za njega "Francuzi imaju arhaične ideje. Stoga ih treba uzeti za ruku, 'objasniti' im stvari i s vremenom na vrijeme im davati pace" (slavni povjesničar Pierre Rosanvallon, *Libération*). Dakle, danas samo drugi Europljani Macrona doživljavaju kao "lidera, u nedostatku drugih voda". Na domaćem terenu, poglavito kod francuskih *sankilota* (sankiloti je bio pogrdan naziv za francuske revolucionare koji su nosili duge hlače umjesto *culottes*, svećanih dokoljenki, kakve su nosili aristokrati i viša klasa, nap. DJ), predsjednik Macron izaziva emocije kakve je Jul VI. izazivao 1789. godine.

KRAJ MAKRONIZMA

▼ **Koji je zapravo glavni problem Emmanuela Macrona, jučer, danas i sutra, da se tako izrazim?**

DR. SC. SANJA VUJAČIĆ
Geopolitička analitičarka
i direktorica istraživačkog
Programa SEE pariškog
instituta IDII

- Ono što je francuskog predsjednika jučer dovelo na vlast, te ga danas i sutra tu može održati, to je činjenica da je on izvorno financijaš ("Mozart financija" blizak neformalnim strukturama vlasti) i dakle izvrstan taktičar. Tako su na njegovu "nagaznu minu" nedavnog raspustanja francuskog Sabora radi "obraćanja narodu kako bi ih pitao za mišljenje" nagazile brojne europske mainstream novine, hvaleći Macrona kao velikog demokrata. Iako su novinari morali znati da je mišljenje francuskog naroda o ključnim društvenim problematikama Macronu jako dobro poznato. Zato što mišljenje građana nije htio čuti i počuti u parlamentu, kako to priliči u demokracijama, Francuzi su svoje mišljenje često morali bučno izražavati na ulicama. Stoga je svakom promatraču odmah trebalo biti jasno da u izazvanju prijevremenih parlamentarnih izbora nije moglo biti nikakve druge koherentnosti i logike osim one taktičke.

Izbore je izazvao neočekivano i u kratkom roku (tri tjedna) kako opoziciji ne bi dao vremena da se za njih valjano pripremi; te kako bi na nacionalnim parlamentarnim izborima u dva izborna kruga pokušao vratiti legitimitet koji je izgubio na eu-

Protekli izbori pokazuju da je u Europi prošlo doba velikih menadžera koji ne donose velike odluke, nego samo uskladjenu računovodstvene stavke prema naputcima MMF-a...

ropskim izborima u jednom izbornom krugu [1]. Računao je da će birači, suočeni s izborom između tri nepomirljiva politička bloka, od kojih su dva bila predmetom dijabolizacije od režimskih medija (ujedinjena ljevica je okarakterizirana kao islamofilski i antisemitski nastrojena, a populisti/nacionalisti Marine LePen kao fašistička proruska opasnost), iz straha od lažnih opasnosti u dru-

gom krugu izbora glasovati za njegov centristički - treći blok. Makronisti su na izvanrednim izborima izgubili i onu relativnu većinu koju su imali u prethodnom sazivu francuskog Sabora; međutim, najviše je glasova neočekivano dobila ujedinjena ljevica.

Francuska je ostala u opasnoj zoni političke nestabilnosti. Najviše zbog odnosa između građana i njihovog predsjednika koje i dalje karakterizira nezdravo nadmudrivanje - odmjerenje snaga kakvo je često između menadžera i uposlenika. Odatle i sumnje u narodu da bi gužvu oko Olimpijade, dekoncentraciju građana koji će uglavnom biti na godišnjem odmoru, te mobilizaciju na terenu svih raspoloživih policijskih i zaštitarskih trupa, taktičar Macron mogao iskoristiti za davanje povjerenja vladi koja ne bi odražavala rezultate iz izbornih urni, nego bi, koristeći "rupe" u Ustavu Francuske Pete Republike, opet realno bila macronistička iako su njegovi sljedbenici izgubili, kako na europskim tako na nacionalnim parlamentarnim izborima. Što bi Francuzi ponovo mogli razbjesniti i navesti ih da pravdu traže na ulicama kad već nije mogući u parlamentu.

Sve u svemu, iz svega promom kruhu izbora glasovati za njegov centristički - treći blok. Makronisti su na izvanrednim izborima izgubili i onu relativnu većinu koju su imali u prethodnom sazivu francuskog Sabora; međutim, najviše je glasova neočekivano dobila ujedinjena ljevica. Francuska je ostala u opasnoj zoni političke nestabilnosti. Najviše zbog odnosa između građana i njihovog predsjednika koje i dalje karakterizira nezdravo nadmudrivanje - odmjerenje snaga kakvo je često između menadžera i uposlenika. Odatle i sumnje u narodu da bi gužvu oko Olimpijade, dekoncentraciju građana koji će uglavnom biti na godišnjem odmoru, te mobilizaciju na terenu svih raspoloživih policijskih i zaštitarskih trupa, taktičar Macron mogao iskoristiti za davanje povjerenja vladi koja ne bi odražavala rezultate iz izbornih urni, nego bi, koristeći "rupe" u Ustavu Francuske Pete Republike, opet realno bila macronistička iako su njegovi sljedbenici izgubili, kako na europskim tako na nacionalnim parlamentarnim izborima. Što bi Francuzi ponovo mogli razbjesniti i navesti ih da pravdu traže na ulicama kad već nije mogući u parlamentu.

Sve u svemu, iz svega promom kruhu izbora glasovati za njegov centristički - treći blok. Makronisti su na izvanrednim izborima izgubili i onu relativnu većinu koju su imali u prethodnom sazivu francuskog Sabora; međutim, najviše je glasova neočekivano dobila ujedinjena ljevica.

FRANCUSKI I BRITANSKI POUČAK

▼ **Koliko rezultati parlamentarnih izbora u Velikoj Britaniji i Francuskoj pokazuju da je prošlo doba velikih lidera koji donose velike odluke?**

- Prije bi se reklo da pokazuju da je u Europi prošlo doba velikih menadžera, koji ne donose velike odluke, nego samo uskladjenu računovodstvene stavke prema naputcima MMF-a. Prošlo je doba čelnika kao što je Emmanuel Macron - financijaša koji na vlast dolaze iz srca "sistema" - ultraliberalnog financijskog kapitalizma, i uživaju povjerenje elita. Prošlo je doba menadžera koji čine baš ono što su sami sebi obećali da će izbjeći. Kao predsjednik Macron je, kao predsjednik Republike, ustvrdio: "Ultraliberalni i financijski kapitalizam, prečesto vođen kratkoročnim vizijama i pohlepom nekolicine, ide prema svom kraju" [2]. Da bi se potom svim predao zadovoljavanju pohlepe kritizirane nekolicine i spašavanju tog "sistema"

u kojem se ne vidi kraj rastu nejednakosti. Kad je trebalo, pokazao se najrevnijim i u suprotstavljanju Putinu, koji, za razliku od njega, ne priznaje angloameričku dominaciju u "sistemu". Što su francuski birači doživjeli kao prijevare, te su se masovno mobilizirali prilikom europskih i izvanrednih nacionalnih parlamentarnih izbora (69 %). Ujedinjena ljevica i populisti odlučili su Macronu pokazati da je u Francuskoj, od 1789. naovamo, gazda suveren narod, a ne investitori i njihovi državni menadžeri koji narodu već tri desetljeća objašnjavaju da je suveren, ali svoju volju (smanjivanje nejednakosti i suočavanje s nesigurnošću i imigracijom) ne može ostvariti jer će financijska tržišta poludjeti i investitori državu napustiti, skupa s kapitalom. Iako je tek preuzeo vlast, izvjesno je da je prošlo i doba Keira Starmera. U Velikoj Britaniji su se Laburisti uspjeli vratiti na vlast nakon 14 godina, najviše zato što je vođa britanske ljevice tako temeljito reformirao svoju stranku da bi se njegov gospodarski program konačno mogao smatrati kopijom Macronova - odnosno njegove stranke znakovitog imena: Preporod. Stoga je unaprijed jasno da i u britanskoj izbornoj priči, u uvjetima uvijek istog ultraliberalnog jednodimljia, preporoda gospodarstva i javnih usluga, te efikasnog suočavanja s nesigurnošću i imigracijom - jednostavno ne može biti.

U slučaju francuske izborne priče, ona je borba suverene nacije protiv "sistema" i njegovih menadžera koji su naciji oduzeli suverenitet - dakle izvor moći. Ona najavljuje duhovni i kulturni preporod u predstojećim desetljećima; napuštanje jednodimljia i povratak velikim liderima kao nositeljima međusobno suprotstavljenih, ali komplementarnih ideologija iz čijeg se antagonizma jedino i može roditi "sistem" po mjeri europskih suverenih nacija.

▼ **Mogu li se na političkoj sceni nametnuti nova imena uključujući i one ekstremno desnog usmjerenja (Le Pen je za premijera kandidirala mladog Jordana Bardella)?**

- Objektivnom analitičaru teško je naći bilo što ekstremno u govoru liderice Nacionalnog okupljanja Marine Le Pen. Protivno propagandi briselskih menadžera, definitivno se ne radi o ekstremno desnoj stranci. Dokaz da Francuzi ne prisiežu radikalno ekstremnoj ideologiji je rezultat ispod nule (0,7 %) prave radikalne desnice pod

Dani velikih iščekivanja: Tko će sastavljati novu vladu?

● Neočekivani ishod prijevremenih izbora, na kojima je skup ljevičarskih stranaka okupljenih u NFP-u, udružen s centristima predsjednika Emmanuela Macrona, profitirao od francuskog izbornog sustava i dobio veliku potporu, ali ne i apsolutnu većinu, gurnuo je zemlju u političku nesigurnost, bez jasno vidljivog puta kako sastaviti vladu. NFP, koji čine radikalna ljevica Nepokorena Francuska, komunisti, socijalisti i Zeleni, i Macronov centristički blok Zajedno pokušavaju svaki za sebe privući zastupnike suprotstavljenih tabora na svoju stranu. "Mislim da postoji alternativa NFP-u", smatra Aurore Berge, zastupnica iz Macronove liberalne stranke Renesansa. "Mislim da Francuzi ne žele provedbu NFP-ove platforme, mislim da ne žele povećanje poreza. Mi smo jedini koji možemo proširiti svoju bazu", rekla je Berge za France 2 TV, dodajući da bi se kao opcija mogli pokazati konzervativni Republikanci. Kako javlja Reuters pozivajući se na političke izvore, telefoni ne prestaju zvoniti dok centristi mahito nastoje pridobiti zastupnike iz lijevog centra kako bi stvorili temelj za novu vladu. U međuvremenu čelnici ljevice ističu da bi oni trebali voditi vladu, no razne stranke koje čine NFP tek se trebaju složiti oko premijerske pozicije i sastava vlade. Bilo bi uobičajeno da predsjednik Macron pozove najveću parlamentarnu grupaciju da sastavi vladu, no ustav ga na to ne prisiljava.

Opcije uključuju široku koaliciju s manjinskom vladom koja bi donosila zakone u parlamentu od slučaja do slučaja, s *ad hoc* dogovorima. Ljevičarski čelnik Francois Ruffin za Le Monde je rekao da Macron "mora dopustiti ljevici da vlada". Macron, čiji mandat završava 2027., teško da će ponovo voditi politike zemlje, nakon što ga je na europskim izborima potukla krajnja desnica Nacionalno okupljanje (RN), a ljevica na parlamentarnim izborima. Carole Delga, iz Socijalističke stranke, tvrdi da ljevica ne može vladati sama i da mora pružiti ruku ostalima, ali na temelju NFP-ova programa poreza i potrošnje. Manuel Bompard iz radikalne ljevice smatra da bi NFP trebao sastaviti vladu jer ima najveći broj zastupnika u Narodnoj skupštini. "Na tome i radimo", rekao je Bompard. Rejting agencije odasle su upozorenja vezana uz francuske javne financije, zbog čega situaciju pomno prate financijska tržišta, Europska komisija i njezini partneri u eurozoni. **(Hina/DJ)**

vodstvom Érica Zemmoura. Ako populisti Marine Le Pen nisu postigli apsolutnu većinu na izvanrednim parlamentarnim izborima, to je manje zbog izbornih manipulacija, a više zato što se pokazalo da njihov kandidat, njegovih menadžera koji su naciji oduzeli suverenitet - dakle izvor moći. Ona najavljuje duhovni i kulturni preporod u predstojećim desetljećima; napuštanje jednodimljia i povratak velikim liderima kao nositeljima međusobno suprotstavljenih, ali komplementarnih ideologija iz čijeg se antagonizma jedino i može roditi "sistem" po mjeri europskih suverenih nacija.

NEDOVRŠENA KONSTRUKCIJA

▼ **Uzimajući sve u obzir, kakav je vaš završni komentar...?**

- Rat u Ukrajini omogućio nam je da shvatimo da, onoliko koliko je nedovršena europska konstrukcija - Unija, danas lišena vlastite obrambene moći, toliko je i dalje za-

okupljena otvaranjem granica i upravljanjem tokovima ljudi i roba, jer je uvjerena da "prirodni učinak trgovine vodi do mira" (Montesquieu). U isto vrijeme nas ti isti europski menadžeri, koji su nas 30 godina držali u uvjerenju da je "sweettrade" dovoljan za odvratanje od rata, apsolutno žele uvući u rat protiv Putina u Ukrajini, a možda i povesti u pohod na Moskvu. Dakle, nas bi u tu avanturu vodili oni isti koji su prethodno Europu razoružali i koji su nam objašnjavali da su vojni proračuni beskorisni jer ćemo u svakom slučaju izvući dividende od mira i pada Berlinskog zida. Zbog kojeg bi ih razloga onda Europljani slijedili? Jedino iz ljevice za koji je slavni ekonomist Thomas Piketty ustvrdio da "jedini govori kako će Francuska pronaći sredstva za ulaganje u budućnost".

[1] **Podrobnije Sanja Vujačić na <https://www.geopolitika.news/analize/macronov-izborni-ruski-rulet-i-njegova-poruka-iz-pariza-dajte-im-rata-igara/>.**

[2] **Radio France: <https://www.radiofrance.fr/franceterrain/podcasts/histoires-economiques/emmanuel-macron-annonce-la-fin-du-capitalisme-ultra-liberal-et-financier-2678097>.**